

TEKST POVIJESNOG SAŽETKA

POVIJESNI SAŽETAK: Raspadom Kraljevine Jugoslavije sredinom travnja 1941. godine Gata i okolna poljička sela u omiškom zaleđu bila su, za razliku od Splita, pod upravom tek osnovane Nezavisne Države Hrvatske. S obzirom na sve snažnije suprotstavljanje Komunističke partije državnim vlastima i sve učestalijih partizanskih diverzija na civilne i vojne instalacije te zbog talijanske sumnje u iskrenu lojalnost vlasti Nezavisne Države Hrvatske, operativnu nadležnost nad ovim područjem, već pred kraj ljeta 1941. godine, posve preuzimaju vojne snage iz sastava 18. talijanskog armijskog korpusa pod zapovijedanjem generala Umberta Spiga.

Kako se izravno sučeljavanje s partizanskim formacijama u zahvatu Mosora nije pokazalo osobito učinkovitim, talijansko vojno zapovjedništvo u Splitu odlučilo je zaustaviti daljnju eskalaciju partizanskih diverzija koristeći se taktikom zastrašivanja lokalnog civilnog stanovništva uz primjenu krajnje brutalnih oblika nasilja nad civilima i njihovom imovinom. Za neposredno izvršenje nasilja redovito koriste operativne snage raznih četničkih formacija nazivajući ih Protukomunističkom dragovoljačkom milicijom. Iako se vlasti Nezavisne Države Hrvatske oštro protive takvoj talijanskoj suradnji s četnicima, to nije omelo talijanske generale u Splitu da 30. rujna 1942. godine vlakom iz Knina u Split te istoga dana kamionima u Omiš dovedu oko stotinu i pedeset četnika predvođenih Manom Rokvićem iz sastava Dinarske četničke divizije Momčila Đuića. Već sutradan, 1. listopada 1942. godine, združene snage talijanske vojske i četnika okupirale su Gata i okolna poljička sela da bi u nepuna dva dana u tim selima na okrutan način ubili 96 mještana te opljačkali njihovu imovinu i gotovo sve kuće zapalili.

Toga kobnog 1. i 2. listopada 1942. godine, osim mještana Gata, u pokolju su stradala djeca, žene i starci iz susjednih Čišala te mještani Ostrvice, Zvečanja, Tugara, Duća, Putišića i Doca Donjeg. Najprije su četnici ranim jutrom kod Mlinice, na putu iz Omiša u Gata, zvjerski usmrtili skupinu mljekarica s pretežito mladim djevojkama. Drugog dana u poslijepodnevnim satima ove se združene snage povlače prema Omišu da bi već slijedećeg dana okupirale prostor u zaleđu Mosora gdje na isti način nastavljaju terorizirati civilno stanovništvo ponajviše u Dugopolju i Kotlenicama te gornjopoljičkim selima Srijane, Dolac Gornji i Dolac Donji. U toj vojnoj akciji oružanih snaga Kraljevine Italije u samo četiri dana četnici su na zvjerski način usmrtili više od 160 civila.